

KVALITETSDEKLARATION

Vattenuttag och vattenanvändning i Sverige - Vatten- och avloppslösningar

Ämnesområde

Miljö

Statistikområde

Vattenuttag och vattenanvändning

Produktkod

MI0902

Referenstid

2024

Statistikens kvalitet	3
1 Relevans	3
1.1 Ändamål och informationsbehov	3
1.1.1 Statistikens ändamål	3
1.1.2 Statistikanvändares informationsbehov	3
1.2 Statistikens innehåll	3
1.2.1 Objekt och population	3
1.2.2 Variabler	4
1.2.3 Statistiska mått	4
1.2.4 Redovisningsgrupper	4
1.2.5 Referenstider	5
2 Tillförlitlighet	5
2.1 Tillförlitlighet totalt	5
2.2 Osäkerhetskällor	5
2.2.1 Urval	5
2.2.2 Ramtäckning	6
2.2.3 Mätning	6
2.2.4 Bortfall	7
2.2.5 Bearbetning	8
2.2.6 Modellantaganden	8
2.3 Preliminär statistik jämförd med slutlig	9
3 Aktualitet och punktlighet	9
3.1 Framställningstid	9
3.2 Frekvens	9
3.3 Punktlighet	9
4 Tillgänglighet och tydlighet	9
4.1 Tillgång till statistiken	9
4.2 Möjlighet till ytterligare statistik	9
4.3 Presentation	9
4.4 Dokumentation	10
5 Jämförbarhet och sammanvändbarhet	10
5.1 Jämförbarhet över tid	10
5.2 Jämförbarhet mellan grupper	10
5.3 Sammanvändbarhet i övrigt	10
5.4 Numerisk överensstämmelse	10
Allmänna uppgifter	10
A Klassificeringen Sveriges officiella statistik	10
B Sekretess och personuppgiftsbehandling	11
C Bevarande och gallring	11
D Uppgiftsskyldighet	11
E EU-reglering och internationell rapportering	11
F Historik	11
G Kontaktuppgifter	12

Statistikens kvalitet

1 Relevans

Statistiken redovisar uppgifter om vatten- och avloppsförhållanden för småhusfastigheter samt hur den folkbokförda befolkningen fördelar sig efter typ av vatten- och avlopp. Statistiken ligger till grund för andra undersökningar som fördjupar beskrivningen av vatten- och avloppsförhållanden. Den utgör också grund för internationell rapportering och beräkning av indikatorer för Agenda 2030.

1.1 Ändamål och informationsbehov

1.1.1 Statistikens ändamål

Statistiken avser att beskriva situationen vad gäller vatten- och avloppsförhållanden för småhusfastigheter i landet samt hur befolkningen fördelar sig efter typ av vatten- och avlopp. Utvecklingen över tid är en viktig faktor i statistikens användning. Tidigare skedde redovisningen av statistiken med femårsintervall. På grund av stor efterfrågan på uppgifterna redovisar SCB från och med referensåret 2019 statistiken årligen.

1.1.2 Statistikanvändares informationsbehov

Uppgifterna utgör ett viktigt och efterfrågat kunskapsunderlag för bland annat fysisk planering, vattenresursplanering och internationell miljörapportering.

SCB har även haft kontakt med användare inom olika delar av samhället, till exempel på Regeringskansliet, regioner, kommuner, privatpersoner och media. Statistiken används också internt på SCB, inom statistikområdet Vattenuttag och vattenanvändning.

1.2 Statistikens innehåll

De viktigaste statistiska målstorheterna avser vatten- och avloppsförhållanden.

- För samtliga bebyggda småhusfastigheter
- För totalbefolkningen

Uppgifterna är fördelade på riket, län, vattendistrikt och kommun.

1.2.1 Objekt och population

Det finns två typer av målobjekt, vilka tillhör var sina målpopulationer:

Målobjektet *småhusfastighet* tillhör målpopulationen *samtliga bebyggda småhusfastigheter vid referensårets slut*. Målpopulationen överensstämmer helt med intressepopulationen.

Målobjektet *person* tillhör målpopulationen *Sveriges folkmängd vid referensårets slut*. Målpopulationen överensstämmer helt med intressepopulationen.

Observationsobjekten sammanfaller väl med målobjekten, eftersom undersökningen helt baseras på totalregister med god kvalitet. Vad gäller folkmängd finns en viss diskrepans mellan observationsobjekt och målobjekt

på grund av den övertäckning som förekommer i Registret över totalbefolkningen.

1.2.2 Variabler

Statistikens målvariabler är:

- Antal småhusfastigheter efter typ av fastighet, typ av vattenanslutning och region
- Antal småhusfastigheter efter typ av fastighet, typ av avloppsanslutning och region
- Befolkningen efter typ av vattenanslutning och region
- Befolkningen efter typ av avloppsanslutning och region

Målvariabler och observationsvariabler stämmer väl överens, eftersom de register som ligger till grund för statistiken är väl dokumenterade och strukturerade, vilket möjliggör flexibla uttag av data.

Intressevariabler är den statistik som efterfrågas av statistikens användare. Intressevariablerna sammanfaller i stort med målvariablerna.

1.2.3 Statistiska mått

Centrala målstorheter i undersökningen är antal småhusfastigheter och befolkning redovisade efter vatten- och avloppsförhållanden.

1.2.4 Redovisningsgrupper

Variablerna innehåller följande värden:

Region

- Riket
- Vattendistrikt
- Län
- Kommun
- Möjlighet till gruppering av kommuner och län till NUTS, kommungrupper, med mera.

Typ av fastighet

- Småhusfastighet för permanentboende
- Småhusfastighet för fritidsboende
- Samtliga småhusfastigheter oavsett bostadsändamål

Typ av anslutning

- Vatten
- Avlopp
- Ansluten till det kommunala nätet
- Ej ansluten till det kommunala nätet

Typ av vattenanslutning

- Kommunalt vatten året om
- Enskilt vatten året om
- Kommunalt/enskilt sommarvatten
- Vatten saknas
- Uppgift saknas

- Samtliga anslutningstyper

Typ av avloppsanslutning

- Kommunalt WC-avlopp
- Enskilt WC-avlopp
- WC-avlopp saknas
- Uppgift saknas
- Samtliga anslutningstyper

1.2.5 Referenstider

Redovisningen avser helåret 2024.

2 Tillförlitlighet

2.1 Tillförlitlighet totalt

Tillförlitligheten totalt bedöms vara relativt god. Statistiken baseras helt på registerbaserade totalundersökningar. Urvals- och skattningsfel förekommer därför inte. De register som ligger till grund för statistiken är väl dokumenterade av SCB. SCB bedömer att statistiken lyckas beskriva målpopulationerna väl.

Skatteverkets fastighetstaxering som ligger till grund för statistiken är ett administrativt system för skatteuppbörd där ägare av småhusfastigheter är skyldiga enligt lag att lämna korrekta uppgifter vilket borgar för hög tillförlitlighet i uppgiftslämnandet. Även Registret över totalbefolkningen (RTB) baseras på administrativa system för folkbokföring med skyldighet att uppge korrekta uppgifter till registrerande myndighet. Det finns dock vissa osäkerhetskällor förknippade med båda registren.

Under första kvartalet av 2020 började covid-19 spridas i Sverige och i världen. Det har inte påverkat statistikens kvalitet inom produkt MI0902 Vattenuttag och vattenanvändning – vatten- och avloppsförhållanden.

2.2 Osäkerhetskällor

Den största osäkerhetskällan bedöms vara att indata innehåller fel eller saknade värden. Framförallt gäller dessa data från Skatteverkets fastighetstaxering som kan innehålla vissa fel som beror på felaktiga uppgifter om fastighetens vatten- och avloppsanslutning då deklareranten inte kan, eller vill, uppge korrekta uppgifter. Osäkerhet kan uppstå när den folkbokförda befolkningen kopplas till fastighet. Det förekommer att personer av olika anledningar folkbokför sig på adresser/fastigheter som egentligen inte används för permanentboende. I sådana fall kan det uppstå fel i fördelningen av befolkningen efter anslutningstyp.

Sammantaget håller undersökningen god kvalitet, eftersom den bygger på totalregister med god kvalitet, samt automatiserad och väl dokumenterad bearbetning.

2.2.1 Urval

Denna källa bidrar inte till osäkerhet i statistiken, eftersom urval inte görs.

2.2.2 Ramtäckning

Småhusfastigheter

Ram och rampopulation är identiska. Alla bebyggda småhusfastigheter enligt fastighetstaxeringen omfattas av undersökningen. Då ramtäckningen är perfekt är utgör den inte en källa till den totala osäkerheten.

Registret uppdateras årligen vilket kan innebära att eventuella fastighetsförändringar och fastighetsförsäljningar inte kommer med i innevarande års register. Nyproduktion och andra typer av förändringar som sker under året kommer heller inte med i innevarande års register. Detta innebär en viss undertäckning. Dessa förändringar uppdateras i nästa års register. Övertäckning förekommer inte.

Befolkningen

Målpopulationen utgörs av de personer som skulle ha varit folkbokförda i Sverige under referensåret, om de lagar, förordningar och andra regler som gäller för folkbokföringen hade efterlevts utan fel. Rampopulation för befolkningen är Sveriges folkbokförda befolkning enligt Registret över totalbefolkningen (RTB).

I RTB förekommer övertäckning, det vill säga det finns i registret folkbokförda personer som inte borde vara folkbokförda. Det eftersom de är avlidna eller utvandrade. Brister i rapporteringen av dödsfall och utvandring är orsaken till övertäckningen. För en mer utförlig beskrivning av övertäckningen i RTB hänvisas till kvalitetsdeklarationen för befolkningsstatistiken, www.scb.se/be0101. Osäkerhetskällan bedöms bidra förhållandevis lite till den totala osäkerheten.

2.2.3 Mätning

Mätfel kan uppstå om det finns en skillnad mellan uppmätt värde och sant värde. Statistiken bygger endast på totalregister, vilket innebär att risken för mätfel på grund av skattningar kan minimeras. I den här undersökningen är kvaliteten på mätningarna istället beroende av kvaliteten på de uppgifter som finns i indata. De indata som används i undersökningen är av god kvalitet och den övergripande bedömningen är att risken för mätfel är liten.

Källorna till statistiken med beskrivningar av eventuella mätproblem:

SCBs fastighetstaxeringsregister

Eftersom fastighetstaxeringen avser fastighetens skick den 1 januari varje år används taxeringsuppgifter för året efter referensåret för att hamna så nära referenstidpunkten som möjligt (vilken är 31 december).

Fastighetstaxeringen kan innehålla vissa fel som beror på att den deklaraansvarige uppgivit felaktiga uppgifter. Osäkerhet kan uppstå i form av felaktiga uppgifter om fastigheternas vatten- och avloppsanslutning då deklaranter inte kan eller vill uppge korrekta uppgifter.

Andra mätproblem som kan uppstå är när den folkbokförda befolkningen knyts till fastighet. Det förekommer att personer folkbokför sig på adresser/fastigheter som egentligen inte används för permanentboende. I sådana fall kan det uppstå fel i fördelningen av befolkningen efter anslutningstyp. Som exempel kan nämnas att en mindre del av befolkningen i

statistiken (ca 55 000 personer år 2020) genom folkbokföringen hänförs till småhusfastigheter som helt saknar vatten- eller avloppsanslutning. Det finns anledning att anta att merparten av befolkningen i realiteten vistas permanent på fastigheter som har vatten- och avloppsanslutning men att de av folkbokföringstekniska skäl knutits till fastigheter med enklare sanitära förhållanden. Osäkerhetskällan bedöms bidra till den totala osäkerheten i begränsad omfattning. För utförlig beskrivning av osäkerheten i Fastighetstaxeringsregistret, se kvalitetsdeklaration för Fastighetstaxeringsregistret, www.scb.se/BO0601.

SCB:s befolkningsregister

Registret över totalbefolkningen (RTB), med lägeskoordinater för adresser och fastigheter. För osäkerhet kopplat till RTB, se avsnitt 2.2.2. För utförlig beskrivning av osäkerheten i RTB, se kvalitetsdeklaration för befolkningsstatistiken, www.scb.se/BE0101. Osäkerhetskällan bedöms bidra till den totala osäkerheten i begränsad omfattning.

Historiska uppgifter

Huvuddelen av uppgifterna om vatten- och avloppslösningar finns endast från och med referensår 2000. För uppgifter om historiska förhållanden gällande vatten och avlopp (1960-1995) har uppgifter hämtats från Svenska vatten- och avloppsföreningen (VAV). Uppgifter om personer anslutna till det kommunala vatten- och avloppsnätet samlades in från kommunerna och sammanställdes i årliga rapporter. Uppgifterna kan betraktas som generellt tillförlitliga men på grund av vissa oklarheter kring bland annat svarsbortfall bör de ändå betraktas med viss försiktighet. De ger dock en tillräckligt god bild av utvecklingen över tid (VAV 1960, VAV 1965, VAV 1970, VAV 1975, VAV 1980, VAV 1985, VAV 1990 och VAV 1995), Svenska vatten- och avloppsföreningen. Dessa uppgifter redovisas endast på nationell nivå. Osäkerhetskällan bedöms bidra till den totala osäkerheten.

Sammanfattningsvis är de fel som kan uppstå, både av karaktären systematiska och slumpmässiga.

2.2.4 Bortfall

Trots skyldighet att lämna uppgifter om småhusfastighetens vatten- och avloppslösningar saknas det för vissa fastigheter sådana uppgifter. Sådana fastigheter redovisas under *Uppgift saknas* både vad gäller vatten och avlopp. Bortfallet som kan förekomma är alltså partiellt. På motsvarande sätt redovisas befolkning som är folkbokförd på en fastighet med okänd vatten- och avloppslösning under *Uppgift saknas*. Osäkerhetskällan bedöms bidra till den totala osäkerheten i begränsad omfattning.

Bortfall förekommer även när det gäller befolkning. Personer som saknar folkbokföringsadress har inte kunnat knytas till fastighet eller adress i fastighetsregistret. Osäkerhetskällan bedöms bidra förhållandevis lite till den totala osäkerheten.

2.2.5 Bearbetning

Vissa begränsade bearbetningsfel på grund av felaktig dataregistrering hos Skatteverket kan förekomma. Osäkerhetskällan bedöms bidra till den totala osäkerheten i begränsad omfattning. Alla bearbetningssteg sparas i skript.

2.2.6 Modellantaganden

Den främsta osäkerhetskällan förknippad med modellantaganden, är fördelningen av befolkningen efter typ av vatten- och avloppsanslutning. Vid fördelning av befolkningen samkörs först den folkbokförda befolkningen enligt RTB med Fastighetstaxeringsregistret. På detta sätt knyts befolkningen till en specifik typ av vatten- och avloppsanslutning.

Eftersom bara ägare av småhusfastigheter måste redovisa vatten- och avloppsförhållanden finns inga uppgifter om befolkningen som är folkbokförd på bostäder i flerbostadshus eller specialenheter. För att kunna göra en fördelning av hela befolkningen efter typ av vatten- och avloppslösning görs antagandet att samtliga flerbostadshus och specialbostäder är anslutna till kommunalt vatten och avlopp. Befolkningen som är folkbokförd på bostäder i flerbostadshus eller specialenheter antas således vara ansluten till kommunalt vatten och avlopp. Omkring 99 procent av flerbostadshusen med folkbokförd befolkning är belägna i tätorter där anslutningen på goda grunder kan antas vara kommunal. För den kvarstående ca 1 procenten av flerbostadshusen (totalt omkring 30 000 personer i hela landet) föreligger viss osäkerhet i antagandet att de är anslutna till det kommunala nätet. Osäkerhetskällan bedöms bidra till den totala osäkerheten men endast i begränsad omfattning.

SCB är skyldig att skydda enskildas uppgifter från att röjas i den redovisade statistiken. Från och med referensåret 2024 tillämpas i föreliggande statistikprodukt en metod för individrelaterad statistik¹ som gör det möjligt att redovisa detaljerad statistik utan att behöva dölja statistikvärden, eller göra delar av redovisningen mindre detaljerad. Metoden innebär att statistiken tillförs slumpmässig osäkerhet på ett kontrollerat sätt, utan att bidra med systematisk skevhet i statistiken.

Statistikvärden som är större än noll justeras med ett litet negativt eller positivt heltal, eller lämnas oförändrade. Det gäller även alla totaler. En följd av metoden är att de redovisade totalerna inte alltid är lika med summan av deras redovisade delar. Till exempel överensstämmer inte nödvändigtvis den redovisade totalen med summan av de redovisade statistikvärdenas delsummer.

Den tillförda osäkerheten är liten, men påverkan är större för låga frekvenser än för höga. Detta har betydelse även för andelar som alltid bör tolkas med försiktighet när de är baserade på låga frekvenser.

Om redovisade statistikvärden adderas för att skapa en ny total, så adderas även osäkerheten. Det finns därför risk för att den nya totalen innehåller större

¹ Gäller tabellerna *Befolkningen efter region och typ av avloppsanslutning*, *Befolkningen efter region och typ av vattenanslutning* och *Befolkningens anslutning till kommunalt vatten och avlopp*.

osäkerhet än vad som, enligt metoden, skulle ha tillförts ett enskilt statistikvärde.

2.3 Preliminär statistik jämförd med slutlig

Endast slutlig statistik redovisas.

3 Aktualitet och punktlighet

3.1 Framställningstid

Framställningstiden är en vecka.

3.2 Frekvens

Från och med referensår 2019 görs en årlig uppdatering av statistiken, med publicering i slutet av året.

Tidigare redovisad statistik över vatten- och avloppsförhållanden har uppdaterats intermittent.

3.3 Punktlighet

Publiceringen har aviserats i SCB:s publiceringskalender innan publiceringsdatum. Statistiken kunde publiceras med god punktlighet.

4 Tillgänglighet och tydlighet

4.1 Tillgång till statistiken

Resultatet från undersökningen presenteras i fem olika tabeller i SCB:s interaktiva tabellverktyg på SCB:s webbplats, även kallad Statistikdatabasen. Tabellerna visas under ingången *Miljö – Vattenuttag och vattenanvändning – Vatten- och avloppsförhållanden*.

4.2 Möjlighet till ytterligare statistik

All tillgänglig statistik publiceras på SCB:s webbplats. För frågor och specialbearbetningar, kontakta produktansvarig. Se kontaktuppgifter på sista sidan.

4.3 Presentation

Statistiken presenteras i fem olika tabeller i SCB:s interaktiva tabellverktyg på SCB:s webbplats, även kallad Statistikdatabasen. Tabellerna visas under ingången *Miljö – Vattenuttag och vattenanvändning – Vatten- och avloppsförhållanden*. Tabellernas namn är:

- Antal småhusfastigheter efter region, fastighetstyp och avloppsanslutning
- Antal småhusfastigheter efter region, fastighetstyp och vattenanslutning
- Befolkningen efter region och typ av avloppsanslutning
- Befolkningen efter region och typ av vattenanslutning
- Befolkningens anslutning till kommunalt vatten och avlopp

4.4 Dokumentation

Framställningen av statistiken beskrivs i dokumentet *Statistikens framställning* (StaF). Statistikens kvalitet beskrivs i kvalitetsdeklarationen (detta dokument). Samtliga dokumentationer är tillgängliga på www.scb.se/MI0902, under rubriken *Dokumentation*.

5 Jämförbarhet och sam användbarhet

5.1 Jämförbarhet över tid

Jämförbarheten över tid är god då samma typ av källa (fastighetstaxeringsregistret) och beräkningsmetoder används från 2000 och framåt. Mellan år 2000 och 2014 redovisades endast uppgifter i femårsintervall. Från 2014 och framåt presenteras uppgifter årligen. För att det ska vara möjligt att göra jämförelser över tid på läns- och kommunnivå har alla uppgifter anpassats efter den gällande läns- och kommunindelningen.

När det gäller den långa tidsserien över befolkningens anslutning till kommunalt vatten och avlopp (för riket) från 1960- och framåt bör viss försiktighet iakttas när det gäller jämförelser med uppgifter före år 2000 eftersom dessa är baserade på beräkningar från Svenska vatten- och avloppsföreningen (VAV). Fullständigheten i dessa uppgifter kan inte garanteras. Dessa uppgifter redovisas inte heller på regional nivå.

Under första kvartalet av 2020 började covid-19 spridas i Sverige och i världen. Pandemin påverkade samhället under resterande kalenderår 2020 och 2021. Pandemin bedöms dock inte ha påverkat statistiken om vatten- och avloppsförhållanden i någon nämnvärd omfattning.

5.2 Jämförbarhet mellan grupper

Jämförbarheten mellan grupper inom statistiken är god. Fördelningen av småhusfastigheter och befolkning efter typ av vatten- och avloppslösning är fullt jämförbar mellan olika regioner.

5.3 Sam användbarhet i övrigt

Sam användbarheten är god vad gäller annan statistik på läns- vattendistrikts- och kommunnivå.

5.4 Numerisk överensstämmelse

Delmängder kan summeras till totaler, både avseende regionala nivåer, typ av fastigheter och typ av vattenanslutning respektive avloppsanslutning.

Allmänna uppgifter

A Klassificeringen Sveriges officiella statistik

SCB:s statistik över strandnära markanvändning ingår i Sveriges officiella statistik (SOS). För den gäller särskilda regler för kvalitet och tillgänglighet, se

lagen (2001:99²) och förordningen (2001:100³) om den officiella statistiken samt Statistiska centralbyråns föreskrifter (SCB-FS 2016:17⁴) om kvalitet för den officiella statistiken.

B Sekretess och personuppgiftsbehandling

I myndigheternas särskilda verksamhet för framställning av statistik gäller sekretess enligt 24 kap. 8 § offentlighets- och sekretesslagen (2009:400⁵).

C Bevarande och gallring

Ingen direktinsamling av data görs till denna undersökning. Statistiken bygger primärt på register upprättade hos andra myndigheter. Gallring av uppgifter är därför inte aktuellt för SCBs del.

Ett exemplar av samtliga trycksaker och elektroniska publikationer levereras till Kungliga biblioteket i form av pliktexemplar.

D Uppgiftsskyldighet

Uppgiftsskyldighet till denna statistik föreligger inte.

E EU-reglering och internationell rapportering

Ingen EU-reglering.

F Historik

Det har under många år funnits en stor efterfrågan på uppgifter om vatten och avlopp både från kommuner, branschorganisationer, statliga myndigheter och internationella organisationer. SCB kunde tidigare endast ta fram uppgifter i uppdragsform. Genom ett mindre utvecklingsarbete under 2015 kunde SCB effektivisera produktionen av statistiken så pass mycket att den kunde rymmas inom befintliga anslaget för vattenstatistiken.

År 2016 publicerades därför för första gången uppgifterna om vatten- och avloppsförhållanden som officiell statistik. SCB hade tidigare tagit fram riktade uppgifter om bland annat enskilda avlopp som underlag för beräkning av miljöbelastning inom SMED. Beräkningar av andelen av befolkningen som är ansluten till kommunalt vatten och avlopp har även tidigare genomförts som underlag för EU-rapportering kring vattenanvändning i form av Joint Questionnaire for Inland Waters .

Beslutet att 2016 publicera uppgifterna som officiell statistik gällde inledningsvis intermittent. För att ytterligare öka tillgängligheten till denna efterfrågade statistik beslutades 2021 att från och med referensåret 2019 övergår till årlig publicering.

² http://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/lag-200199-om-den-officiella-statistiken_sfs-2001-99

³ http://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/forordning-2001100-om-den-officiella_sfs-2001-100

⁴ <http://www.scb.se/Grupp/OmSCB/Verksamhet/Foreskrifter/Tillganglighet-SOS/SCB-FS-2016-17.pdf>

⁵ http://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/offentlighets--och-sekretesslag-2009400_sfs-2009-400

G Kontaktuppgifter

Statistikansvarig myndighet	Statistiska centralbyrån, SCB
Kontaktinformation	Jerker Moström Linus Rispling Enheten Samhällsbyggnad och utsläpp
E-post	mark.vatten.gis@scb.se
Telefon	010 479 40 00 (växel)